

Ірина БУЧИНСЬКА, Олена ШЕВЧУК, Орест ЯРИНИЧ
ОЦІНКА ВИКИДОНЕБЕЗПЕЧНОСТІ ПІСКОВИКІВ
ЛЮБЕЛЬСЬКОГО РОДОВИЩА ЛЬВІВСЬКО-ВОЛИНСЬКОГО
БАСЕЙНУ

Інститут геології і геохімії горючих копалин НАН України, м. Львів,
e-mail: igggk@mail.lviv.ua

Вдосконалення функціонування вуглевидобувної галузі Львівсько-Волинського вугільного басейну (ЛВБ) ґрунтується на економічно виправданому збереженні наявного виробничого потенціалу за умов його оновлення й підвищення ефективності функціонування та раціональному використанні природних запасів вугілля. Один з перспективних шляхів – нарощування сировинної бази, що пов'язано з освоєнням нових видобувних площ Південно-Західного вугленосного району. Велика надія покладається на будівництво нової сучасної шахти на Любельському родовищі. Це єдине родовище ЛВБ з запасами коксівного вугілля. У 2005 році було запропоновано розробку шахтних полів Любельська № 1 і № 2, з апробованими і затвердженими запасами в кількості 198 млн т, проводити єдиним потужним гірничовидобувним комплексом. Більшість пластів повністю дегазовані і залягають в метаново-азотній зоні, або зоні газового вивітрювання. Залишкова газонасиченість на цих ділянках для всіх вугільних пластів бужанської світи не перевищує 2 м³/т. с. б. м. Кількість метану незначна (0,01–1,7 % об.).

Для підвищення ефективності вуглевидобутку передбачено розширити межі шахтних полів Любельська № 1 і № 2 за рахунок суміжної ділянки «Любельська» № 3, на якій попередньо підраховано додаткові ресурси в розмірі 129 млн т. Відомо, що метанова зона на Любельському родовищі заглиблюється до донної частини Карівської синкліналі. Середня глибина залягання відкладів карбону на ділянці Любельська № 3 становить 740 м. Вугільні пласти залягають в зоні розповсюдження азотно-метанових газів. Зі збільшенням глибини залягання зона метанового вивітрювання переходить у метанову. За окремими опробованими свердловинами встановлено, що при загальній незначній кількості суміші газів (в середньому 4 м³/т. с. б. м.), в її складі домінує метан. Для вугільних пластів n₀⁶, n₇¹, n₇^B, n₈, n₉ вміст метану в газовій суміші коливається від 55,7 до 66,5 % об. Хімічний склад газової суміші пісковиків Любельського родовища дуже різноманітний (таблиця). Кількість метану змінюється від повної його відсутності до 22,2 % об. в окремих свердловинах ділянки Любельська № 3.

При глибині залягання вуглепородного масиву більше 700 м у газонасичених породах унаслідок дії статичних і динамічних напруг може виникати динамічне явище – викиди гірських порід. Для розрахунків комплексного критерію викидонебезпечності «В» застосовувався метод прогнозу за геолого-розвідувальними та геофізичними даними. Враховуються кількість уламкового і регенераційного кварцу, розмір уламкових зерен та протяжність контактів між породотворними мінералами, пористість, глибина залягання, ступінь наповненості пор газом та межа

міцності на розрив і значення модуля Юнга.

В результаті проведених робіт по полю шахти Любельська № 3 Південно-Західного вугленосного району виконано прогноз викиднебезпечності пісковиків в інтервалі v_6 – b_4 (глибини від 740 до 1400 м). Для встановлення загальної картини зміни викиднебезпечності побудовано розрізи вхрест один одному.

Таблиця. Масспектрометричний аналіз хімічного складу газової суміші пісковиків Любельського родовища

№ п/п	№ св.	Склад газової суміші, % об.			
		CH ₄	CO ₂	H ₂	N ₂
1	7119	16,7	33,3	33,3	16,7
2	7119	20,0	20,0	13,3	46,7
3	7119	20,0	40,0	13,3	26,7
4	7110	22,2	22,2	22,0	33,6
5	6887	0	21,4	35,7	42,8
6	6887	6,4	51,6	3,3	38,7
7	6987	5,9	5,9	5,9	82,3
8	6989	12,0	32,0	12,0	44,0
9	6987	8,7	30,4	8,7	52,2
10	6987	11,1	44,4	11,0	33,5
11	6956	16,7	33,3	21,0	25,0

Комплексний критерій викиднебезпечності В для більшості пісковиків, що опробувалися, більший або менший 0,4, що дає підставу відносити їх до несприятливих до викидів у місцях відбору проб.

Пісковики нижче вугільного пласта n_7 частково схильні до викидів. В св. 6783, 6964, 6234 значення коефіцієнта викиднебезпечності знаходиться в межах від 0,4 до 0,6. Пісковик n_6 – n_7 значно змінює свою товщину по площі від 5 до 25 м, часто розщеплений на окремі пачки. Переважно характеризується низьким ступенем викиднебезпечності $V_{\text{геоф.}}$ від 0,4 до 0,58. Лише у св. 6324 цей пісковик має викиднебезпечні прошарки невеликої товщини $V_{\text{геоф.}}=0,64$. Свердловина 6324 знаходиться в зоні розривного порушення і має дещо вищі показники викиднебезпечності. На полі шахти Любельська № 3 зони тектонічних порушень прогноуються як газонасичені.

Нижче вугільного пласта v_6 свердловиною 6964 розкритий пласт пісковика низького ступеня викиднебезпечності ($V_{\text{геоф.}}=0,41$ – $0,43$).

Узагальнивши проведені дослідження, можна сказати, що переважна більшість пісковиків поля шахти Любельська № 3 є безпечними на викиди. Виділяються лише локальні зони низького ступеня викиднебезпечності. По свердловині № 6324 в зоні тектонічного порушення в пісковиках можливі викиди малої, середньої сили.